

Passende beoordeling Ruimte voor de Rivier uiterwaarden Nederrijn

Deelgebied Doorwerthse Waarden

Definitief

Boskalis

Grontmij Nederland B.V.
Houten, 5 maart 2012

Verantwoording

Titel : Passende beoordeling Ruimte voor de Rivier uiterwaarden
Nederrijn

Subtitel : Deelgebied Doorwerthse Waarden

Projectnummer : 299493

Referentienummer : GM-0051476

Revisie : C4

Datum : 5 maart 2012

Auteur(s) : mr. A.H. (Daniel) Tuitert

E-mail adres : daniel.tuitert@grontmij.nl

Gecontroleerd door : drs. R.J. Jonker

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : ir. D.D.L. Goedhart

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
De Molen 48
3994 DB Houten
Postbus 119
3990 DC Houten
T +31 30 634 47 00
F +31 30 637 94 15
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Wettelijk kader.....	6
2.1	Natuurbeschermingswet 1998	6
2.2	Passende beoordeling.....	6
2.3	Bevoegd gezag	7
3	Beschrijving Natura 2000-gebieden	8
3.1	Uiterwaarden Nederrijn.....	8
3.2	Natura 2000-gebied Veluwe	12
4	Ingrepen.....	14
4.1	Werkzaamheden	14
4.2	Publieksaantrekkende werking	15
5	Effectbeschrijving en -beoordeling	16
5.1	Verslechtering kwaliteit/oppervlakte habitattypen	16
5.2	Verslechtering kwaliteit/oppervlakte leefgebieden soorten.....	16
5.3	Verstoring soorten	17
6	Conclusie	18
6.1	Habitattypen.....	18
6.2	Broedvogels.....	18
6.3	Niet-broedvogels	18
6.4	Cumulatie.....	19
6.5	Conclusietabel.....	19

Bijlage 1: Kaart werkzaamheden Doorwerthse Waarden

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

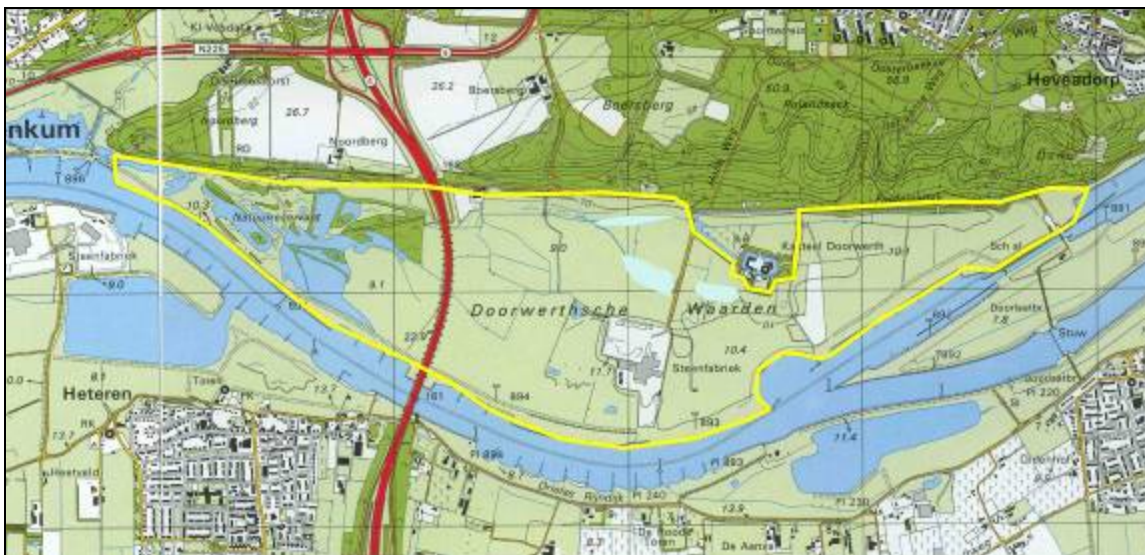
In 1993 en 1995 hadden de Rijn en de Maas te kampen met zeer hoge waterstanden. Naar aanleiding van deze hoge waterstanden is gebleken dat de Rijntakken en de (bedijkte) Maas grotere hoeveelheden water af moeten kunnen voeren dan de hoeveelheid waarmee tot dusver rekening is gehouden. Omdat de dijken op de meeste plaatsen hierdoor niet aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromen voldoen, zijn maatregelen nodig. In 2000 heeft het kabinet het Rijksprogramma Ruimte voor de Rivier gekozen als uitgangspunt voor een nieuwe aanpak van hoogwaterbescherming: in plaats van het verhogen en versterken van dijken, moet de rivier meer ruimte krijgen. Daarbij is als uitgangspunt genomen 'geen dijkversterking, tenzij ...'.

Dit Rijksprogramma heeft geleid tot de Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier (januari 2007) die bestaat uit negenendertig samenhangende maatregelen, het Basispakket, dat de rivier meer ruimte moet geven. De doelstellingen die ten grondslag liggen aan PKB Ruimte voor de Rivier zijn:

- het brengen van de bescherming van het riviereengebied op het vereiste wettelijk niveau;
- het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het riviereengebied.

Het project Ruimte voor de Rivier Nederrijn heeft betrekking op een viertal maatregelen uit het Basispakket, te weten:

- uiterwaardvergraving Doorwerthse Waarden;
- uiterwaardvergraving Middelwaard;
- uiterwaardvergraving De Tollewaard;
- obstakelverwijdering Elst.

Figuur 1.1: Overzicht ligging plangebied Doorwerthse waarden (geel omlijnd).

1.2 Doel

Het doel van deze passende beoordeling is om inzichtelijk te maken in hoeverre het plan kan leiden tot een verslechtering van de habitattypen en/of habitats van soorten of tot een significante verstoring van de soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden Uiterwaarden Nederrijn en Veluwe zijn aangewezen. Aan de hand van deze passende beoordeling wordt duidelijk in hoeverre voor de ingrepen een vergunning noodzakelijk is op grond van artikel 19d Nb-wet. Tevens wordt aangegeven in hoeverre de vergunning verleenbaar wordt geacht.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt het wettelijk kader voor deze passende beoordeling geschetst en is aangegeven wanneer de provincie Gelderland bevoegd gezag is ten aanzien van het verlenen van de Nb-wetvergunning en wanneer de minister van EL&I het bevoegd gezag is. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de Natura 2000-gebieden uiterwaarden Nederrijn en Veluwe en van de kwalificerende habitattypen en soorten die in de Doorwerthse waarden voorkomen. In hoofdstuk 5 worden de effecten van de ingreep op de kwalificerende habitattypen en soorten bepaald en getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen die voor deze habitattypen en soorten zijn geformuleerd. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de conclusies van deze passende beoordeling weergegeven.

2 Wettelijk kader

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) biedt de juridische basis voor de bescherming van gebieden in Nederland. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) zijn hiermee in nationale regelgeving verankerd. De Nb-wet onderscheidt twee categorieën beschermde gebieden:

- Natura 2000-gebieden;
- Beschermde Natuurmonumenten.

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen worden gebracht. Om dit toetsbaar te maken kent de Natuurbeschermingswet voor projecten en andere handelingen die gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden zouden kunnen hebben, een vergunningplicht (artikel 19d Nb-wet). Ook projecten of handelingen die buiten het Natura 2000-gebied plaats vinden kunnen zonder vergunning verboden zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden.

Beschermde Natuurmonumenten kennen een nationale aanwijzingsgrondslag op basis van natuurschoon en natuurwetenschappelijke betekenis. Ook voor het aantasten van de wezenlijke kenmerken van deze Beschermde natuurmonumenten geldt een vergunningplicht (Artikel 16 Nb-wet).

Voor Natura 2000-gebieden die vroeger een Beschermde natuurmonument waren, gelden niet alleen de instandhoudingsdoelen ter uitvoering van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn, maar ook de oude doelen met betrekking tot natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis. Deze zogenaamde 'oude doelen' stammen uit de tijd dat het gebied een Beschermde natuurmonument was. Tot dusverre gold voor die oude doelen het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn, terwijl die richtlijn daartoe niet verplicht. Voor beide soorten doelstellingen komen als gevolg van de Crisis- en Herstelwet aparte beschermingsregimes te gelden.

- Oude doelen: voor deze doelen komt het lichtere regime voor beschermde natuurmonumenten te gelden.
- Natura 2000 doelen: voor deze doelen blijft het huidige regime van de Natuurbeschermingswet van toepassing.

2.2 Passende beoordeling

Met een passende beoordeling wordt vastgesteld of door een project, handeling of plan er een kans bestaat op een significant negatief effect. Dit op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, waarbij alle aspecten van het project of een andere handeling op zichzelf én in combinatie met andere activiteiten of plannen worden geïnventariseerd en getoetst.

De passende beoordeling kan drie uitkomsten hebben:

1. Er treedt geen aantasting van instandhoudingsdoelstellingen op. De vergunning dan wel goedkeuring wordt verleend.
2. Negatieve effecten treden (mogelijk) wel op, maar deze zijn niet significant. Vergunning dan wel toestemming wordt verleend, mits de aantasting niet onaanvaardbaar is (zie verslechteringsstoets).

3. Er treden (mogelijk) wel significante effecten op. Dan volgt toetsing aan de zogeheten ADC-criteria:
- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
  - Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
  - Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Slechts als bij significant negatieve effecten aan deze drie criteria is voldaan, mag het bevoegd gezag vergunning of goedkeuring verlenen. Indien er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dan dient eerst door de minister van EL&I aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd alvorens toestemming cq. goedkeuring mag worden verleend. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang in dat geval beperkt.

2.3 Bevoegd gezag

De provincie waarin (het grootste deel van) het betreffende Natura 2000-gebied ligt en/of waarin de ingreep plaatsvindt, is in beginsel bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet. Op grond van het Besluit Vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 is de minister van EL&I echter in bepaalde uitzonderingsgevallen bevoegd gezag voor de vergunningverlening. Eén van die uitzonderingsgevallen betreft het treffen van maatregelen en voorzieningen die nodig zijn met het oog op de ontwikkeling, werking en bescherming van de hoofdwaters in de zin van het Waterbesluit (artikel 2 sub e Besluit Vergunningen Natuurbeschermingswet 1998). In het kader van Ruimte voor de Rivier voor de Uiterwaarden Nederrijn vinden er zowel werkzaamheden plaats die onder de uitzonderingsbepaling vallen (alle maatregelen op het gebied van rivierversuiming en waterstandsdeling) als werkzaamheden die daar niet onder vallen (recreatieve voorzieningen, zoals de aanleg van wandelpaden, passantensteigers, uitkijkpunten ed). Voor deze laatste werkzaamheden is de provincie bevoegd gezag.

3 Beschrijving Natura 2000-gebieden

3.1 Uiterwaarden Nederrijn

3.1.1 Begrenzing

In onderstaande figuur is de begrenzing van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn weergegeven ter hoogte van het plangebied.

Figuur 3.1.1: Overzicht begrenzing Natura 2000-gebied uiterwaarden Nederrijn (geel gearceerd) ter hoogte van het plangebied (rood omljnd).

3.1.2 Gebiedsbeschrijving

De Nederrijn is een weinig dynamische, gestuwde tak van de Rijn met relatief hooggelegen uiterwaarden. Deze zijn deels in agrarisch gebruik en worden deels als natuur ontwikkeld. Door de hoge waterstanden (als gevolg van stuwning) zijn veel delen van de uiterwaarden vrij nat, wat wordt versterkt door de toevoer van kwelwater vanaf de stuwwallen. De natte graslanden, moerassen en oude waterlopen zijn van belang voor rustende en foeragerende ganzen, eenden en weidevogels. De Amerongse Bovenpolder herbergt goed ontwikkeld Glanshaverhooilanden en is om die reden aangemeld onder de Habitatrichtlijn. Op de overgangen van de uiterwaarden naar de hogere zandgronden komen fragmenten hardhoutoibos voor.

Natura 2000 Landschap:	Rivierengebied
Status:	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Site code:	NL2003004 + NL9802038
Beschermd natuurmonument:	-
Beheerder:	Staatsbosbeheer, Domeinen, Utrechts Landschap, Gelders Landschap, Rijkswaterstaat, particulieren
Provincie:	Gelderland, Utrecht
Gemeente:	Utrechtse Heuvelrug, Buren, Neder-Betuwe, Overbetuwe, Renkum, Rhenen, Wageningen, Wijk bij Duurstede
Oppervlakte:	3.259 ha

Figuur 3.1-2: Kenschets Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn (www.minInv.nl)

3.1.3 Kwalificerende habitattypen en/of soorten

In onderstaande tabel zijn de habitattypen en soorten weergegeven waarvoor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn is aangewezen.

Instandhoudingsdoelstellingen							
		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vo- gels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen							
H3270	Slikkige rivieroever		>	>			
H6510A	Glanshaver- en vossenstaart- hooilanden (glanshaver)	-	>	=			
H91F0	<i>Droge hardhoutoibossen</i>	--	>	>			
Habitatsoorten							
H1095	<i>Zeeprk</i>	-	=	>	>		
H1099	<i>Rivierprk</i>	-	=	>	>		
H1145	<i>Grote modderkruiper</i>	-	=	=	=		
H1166	<i>Kamsalamander</i>	-	=	=	=		
Broedvogels							
A119	Porseleinhoen	--	>	>			10
A122	Kwartelkoning	-	>	>			40
A229	IJsvogel	+	=	=			5
A249	Oeverzwaluw	+	=	=			80
Niet-broedvogels							
A005	Fuut	-	=	=		80	
A017	Aalscholver	+	=	=		130	
A037	Kleine Zwaan	-	=	=		20	
A041	Kolgans	+	= (<)	=		2900	
A043	Grauwe Gans	+	= (<)	=		880	
A050	Smient	+	= (<)	=		2400	
A051	Krakeend	+	=	=		50	
A054	Pijlstaart	-	=	=		10	
A056	Slobeend	+	=	=		50	
A059	Tafeleend	--	=	=		100	
A061	Kuifeend	-	=	=		630	
A068	Nonnetje	-	=	=		5	
A125	Meerkoet	-	=	=		1700	
A142	Kievit	-	=	=		1400	
A156	Grutto	--	=	=		60	
A160	Wulp	+	=	=		100	

Legenda	
W	Kernopgave met wateropgave
	Sense of urgency: beheeropgave
	Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities
SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering

3.1.4 Voorkomen habitattypen en/of soorten

3.1.4.1 Inleiding

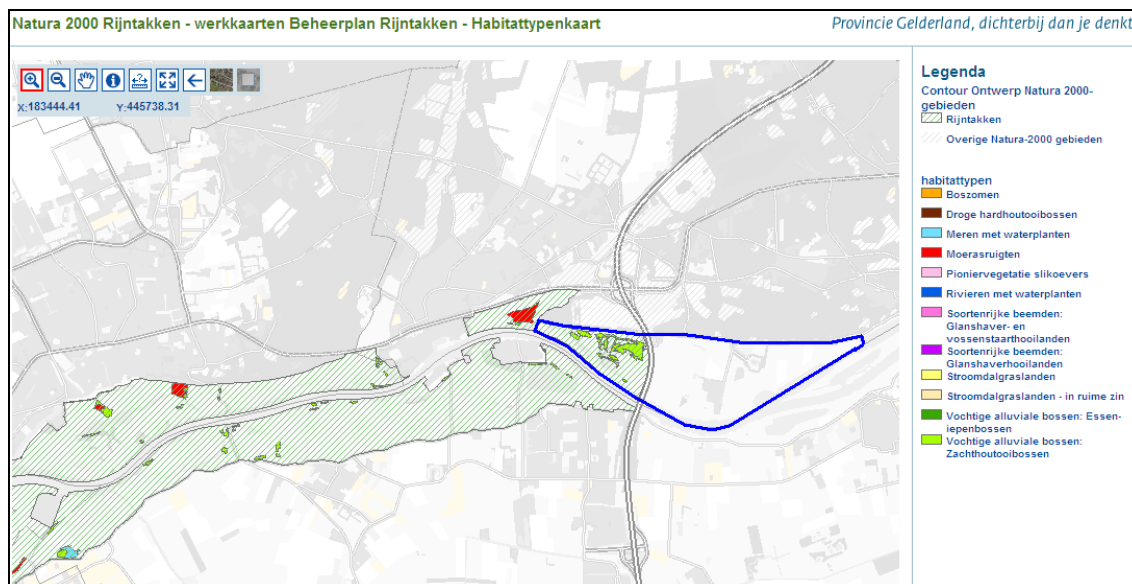
In 2010 en 2011 zijn de aanwezige natuurwaarden in het plangebied door Faunaconsult in kaart gebracht (Faunaconsult 2011). In onderstaande tabel is de onderzoeksinspanning weergegeven.

Tabel 3.1.4.1: Onderzoeksinspanning Faunaconsult Doorwerthse Waarden

soortgroep	maart	april	mei	juni	juli	augustus
Flora en habitats			X	X		
Vogels	X	X	X	XX	X	
Vallenonderzoek					XXX	
Dagvlinders & libellen			X			X

3.1.4.2 Habitattypen

In het plangebied komt het habitatsubtype vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen) voor (zie figuur 3.1.4-1). Dit habitatsubtype maakt echter geen onderdeel uit van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn.

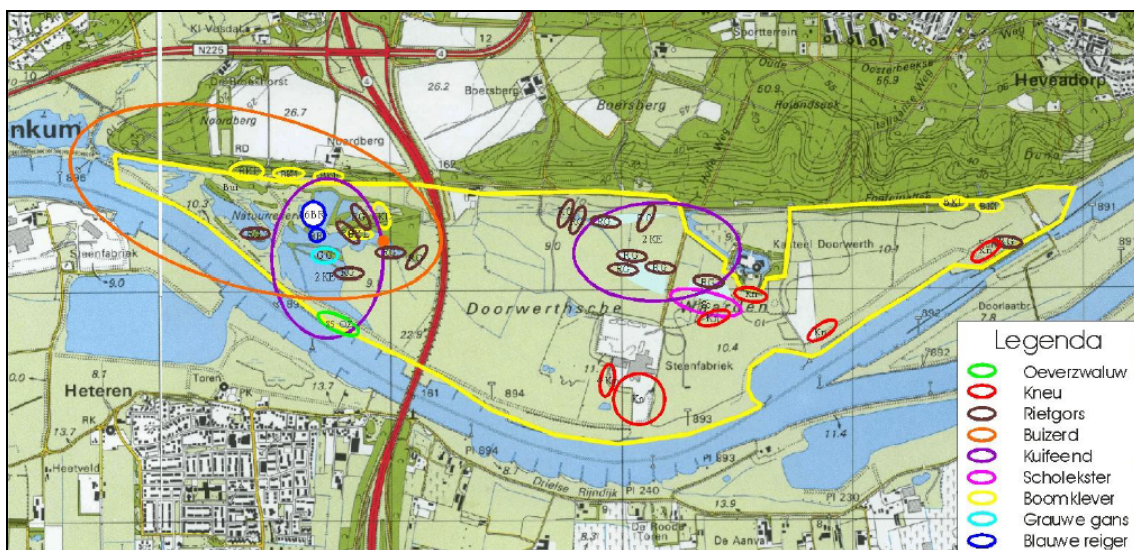
Figuur 3.1.4-1: Habitatkaart Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn ten hoogte van het plangebied (blauw omlijnd). Bron: provincie Gelderland.

3.1.4.3 *Habitatrichtlijnsoorten*

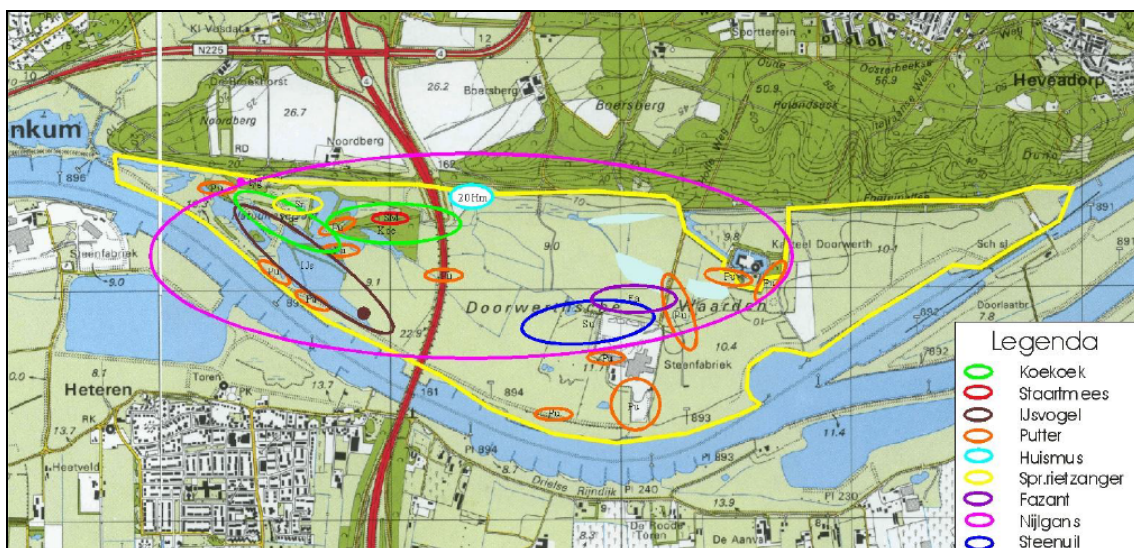
In het plangebied komt de Habitatrichtlijnsoort kamsalamander voor in een watergang bij kasteel Doorwerth. Dit gebied maakt geen onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn. Binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied binnen het plangebied zijn geen waarnemingen van de kamsalamander of andere kwalificerende Habitatrichtlijnsoorten gedaan tijdens het veldonderzoek. Ter hoogte van het leefgebied van de kamsalamander bij kasteel Doorwerth vinden geen werkzaamheden plaats.

3.1.4.4 *Broedvogels*

Het voorkomen van vogels in het plangebied is tijdens 6 ochtenden (26 maart, 12 april, 14 mei, 3 juni, 10 juni en 5 juli 2010) en tijdens 2 nachten (3 op 4 juni en 10 op 11 juni 2010) in kaart gebracht (faunaconsult, 2011). Uit het onderzoek blijkt dat de kwalificerende broedvogelsoorten kwartelkoning en porseleinhoen niet in het plangebied voorkomen. Beide soorten komen volgens de Groenatlas van de provincie Gelderland wel aangrenzend aan het westelijk deel van het plangebied voor. In het plangebied zijn wel de kwalificerende broedvogelsoorten ijsvogel (1 paartje, zie figuur 3.1.4-2) en oeverwaluw (87 paartjes, zie figuur 3.1.4-3) aanwezig. Beide broedplaatsen bevinden zich aan de westzijde van de A50. Hier vinden geen werkzaamheden plaats.

Figuur 3.1.4-2: Overzicht broedlocatie oeverwaluw (en enkele andere soorten). Bron Faunaconsult 2011.

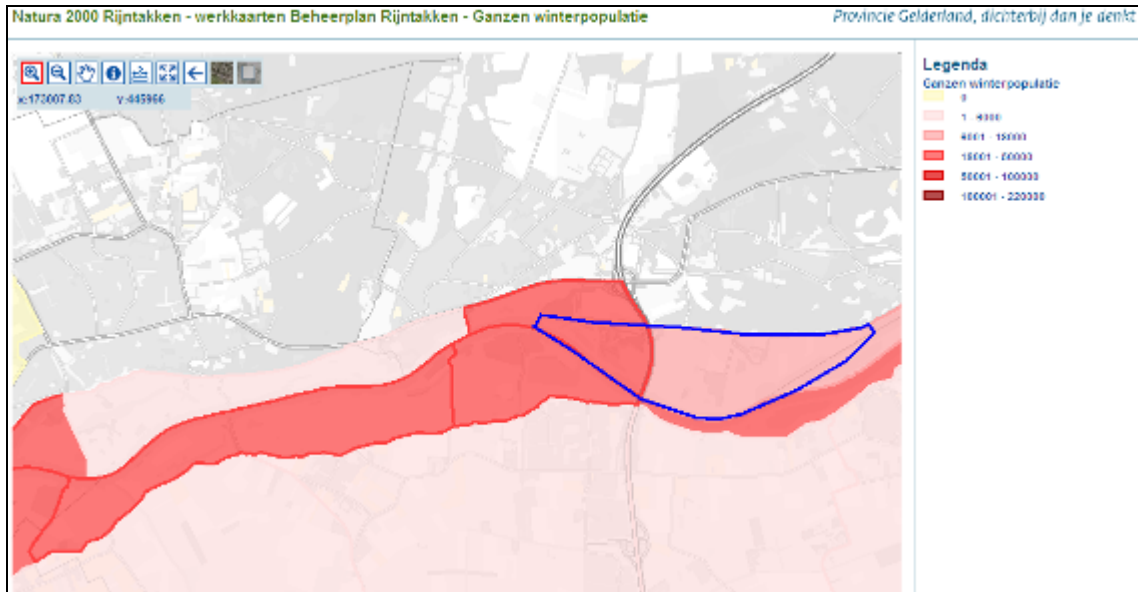

Figuur 3.1.4-3: Overzicht broedlocatie ijsvogel (en enkele andere soorten). Bron Faunaconsult 2011.

In het deel van het plangebied ten oosten van de A50 maar de werkzaamheden plaatsvinden is momenteel geen geschikt leefgebied voor de broedvogelsoorten kwartelkoning en porseleinhoen aanwezig. Een van de doelen van de inrichtingswerkzaamheden is dan ook het creëren van potentieel leefgebied voor beide soorten in het gebied.

Niet-broedvogels

Enkele delen van het plangebied zijn geschikt als leefgebied voor kwalificerende ganzensoorten. Volgens de Groenatlas van de provincie Gelderland is het gebied matig geschikt voor ganzen (zie figuur 3.1.4-4). Tijdens het veldonderzoek zijn de soorten grauwe gans en kolgans aangetroffen. Met name het deel van het plangebied ten westen van de A50 is geschikt als foerageergebied voor ganzen. In dit deel van het plangebied vinden geen werkzaamheden plaats. In het deel van het plangebied ten oosten van de A50 komen incidenteel foeragerende grauwe ganzen voor in de daar aanwezige graslanden.

Figuur 3.1.4-4: Overzicht voorkomen aantallen overwinterende ganzen ter hoogte van het plangebied (blauw omlijnd). Bron: provincie Gelderland.

3.2 Natura 2000-gebied Veluwe

Een heel klein deel van de Doorwerthse Waarden ligt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwe. In dit deel van het plangebied vinden geen werkzaamheden plaats. Bovendien is er geen ecologische relatie tussen dit deel van het plangebied en de soorten waarvoor de Veluwe als Natura 2000-gebied is aangewezen. In de omgeving van het plangebied komt het habitattype beuken-eikenbossen voor op de Veluwe. Dit habitattype is gevoelig voor verdroging, maar het plan leidt niet tot verdroging van dit habitattype aangezien de Veluwe hoger ligt dan het plangebied. Direct aangrenzend aan het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van soorten waarvoor de Veluwe als Natura 2000-gebied is aangewezen. Effecten als gevolg van externe werking zijn derhalve uitgesloten. In deze passende beoordeling wordt derhalve verder niet ingegaan op het Natura 2000-gebied Veluwe.

Figuur 3.2: Overzicht begrenzing Natura 2000-gebied Veluwe (geel gearceerd) ter hoogte van het plangebied (rood omlijnd).

4 Ingrepen

4.1 Werkzaamheden

De essentie van de ingreep in de Doorwerthse Waarden zit in het naar binnen verplaatsen van de zomerkade waardoor het zomerbed van de rivier wordt verbreed en het versmallen van het obstakel 'terp met steenfabriek' door het verplaatsen van het tasveld van de steenfabriek van de zuidzijde naar de westzijde van de terp.

De zomerkade blijft op dezelfde hoogte als de huidige kade waardoor de overstromingsfrequentie voor het achterliggende agrarische gebied niet verandert. Het areaal landbouwgrond binnen de zomerkade neemt wel af. Het gebied tussen de nieuwe kade en de rivier wordt afgevlakt en zodanig beheerd dat dit gebied zo vlak mogelijk de winter in gaat om de doorstroomcapaciteit te optimaliseren. De bestaande zomerkade wordt daarbij afgegraven en tussen nieuwe zomerkade en rivier ontstaat een brede droog-natte overgangszone. Bestorting wordt alleen teruggebracht onder het waterpeil (uit het zicht).

De terp wordt aan de oostzijde met 15 meter verbreed ten bate van een eventuele toekomstige bedrijfsuitbreiding. Aan de oost- en de westzijde komt er een (ooi-)bos, bestaande uit 33-50% hardhout (aangelegd) en de rest zachthout (komt spontaan op). Het maaiveldniveau van dit bos loopt geleidelijk af van hoogte steenfabrieksterrein tot maaiveld. Hierdoor kan zich een scala aan vegetatietypen ontwikkelen. In het westelijke oobos komt een hoogwatervluchtplaats om grazend vee en andere dieren in de omgeving in hoogwaterperiodes een vluchtplek te geven.

De loswal van de steenfabriek blijft in gebruik, en tussen de loswal en de terp komt een weg ten behoeve van vrachtwagens die de schepen met klei lossen.

Over de oude zomerkade komt een wandelpad, welke verbonden wordt langs het Ei van Thijsse met het pad naar Kasteel Doorwerth en aan de andere zijde met een onderhoudsweg onder de brug in de A50. Vanaf dit wandelpad gaat er op de hoogte van het oostelijke oobos een wandelpad naar het noorden welke na de terp weer afbuigt in de richting van het kasteel.

In het Ei van Thijsse komt een passantensteiger voor gebruik overdag ten behoeve van bezoekers van kasteel Doorwerth en omgeving. Het voetpad tussen kasteel en steiger wordt herbestraat met klinkers.

De activiteiten vinden grotendeels plaats buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden. Alleen in een klein gebied ten westen van de brug zijn werkzaamheden binnen Natura 2000 voorzien. Dit betreft het aanleggen van een klein deel van de nieuwe zomerkade en het weghalen van een klein deel van de bestaande kade.

Uitsplitsing werkzaamheden naar Bevoegd Gezag:

Onderdeel Ingreep	Bevoegd gezag
Weggraven zomerkades, maaiveldverlagingen	Ministerie EL&I
Struinp pad	Provincie Gelderland

4.2 Publieksaantrekkende werking

De wandelpaden in het gebied zijn bedoeld om bezoekers een entree naar de rivier te geven. In de directe nabijheid zijn aan deze zijde van de Nederrijn niet veel locaties waar de rivier direct benaderbaar is. Te verwachten is dat dit leidt tot enkele tientallen wandelaars per dag in het netto-plangebied. Aan de westzijde, nabij de begrenzing met het Natura 2000-gebied zal dit aantal nog veel lager zijn. Bezoekers van het gebied parkeren bij Kasteel Doorwerth en zullen derhalve veelal in het oostelijke deel van de uiterwaarden, buiten het Natura 2000-gebied, wandelen.

5 Effectbeschrijving en -beoordeling

5.1 Verslechtering kwaliteit/oppervlakte habitattypen

Binnen het plangebied komen geen habitattypen voor waarvoor de uiterwaarden Nederrijn als Natura 2000-gebied zijn aangewezen. Er is derhalve geen sprake van een (significante) verslechtering van de kwaliteit en/of oppervlakte van voor de uiterwaarden Nederrijn aangewezen habitattypen. Bovendien wordt in totaal 3ha nieuw oobos in het gebied gecreëerd, wat ten gunste komt aan het behalen van het instandhoudingsdoel ten aanzien van oobos in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn.

5.2 Verslechtering kwaliteit/oppervlakte leefgebieden soorten

5.2.1 Habitatrichtlijnsoorten

In het plangebied zijn tijdens de veldinventarisatie geen kwalificerende Habitatrichtlijnsoorten aangetroffen. Er vinden ook slechts beperkt werkzaamheden plaats binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Alleen in een klein gebied ten westen van de brug zijn werkzaamheden binnen Natura 2000 voorzien. Dit betreft het aanleggen van een klein deel van de nieuwe zomerkade en het weghalen van een klein deel van de bestaande kade. Op deze plek (zomerkade) is geen potentieel leefgebied voor kwalificerende Habitatrichtlijnsoorten aanwezig.

5.2.2 Broedvogels

In het plangebied komen de kwalificerende broedvogelsoorten ijsvogel en oeverzwaluw voor. De nestplaatsen van beide soorten bevinden zich in het deel ten westen van de A50 (zie figuur 3.1.4-2 en 3.1.4-3). Binnen een straal van 100 meter rond de broedplaatsen vinden geen werkzaamheden plaats en treedt dus geen geluidsverstoring als gevolg van de aanlegwerkzaamheden op. Het leefgebied van de porseleinhoen en de kwartelkoning ten westen van het plangebied wordt eveneens niet aangetast. Werkzaamheden vinden plaats op meer dan 1km afstand van de leefgebieden van deze soorten. Binnen het deel van het plangebied waarin werkzaamheden plaatsvinden is momenteel geen potentieel leefgebied voor kwalificerende broedvogelsoorten aanwezig. Het areaal droog en nat natuurgasland in het plangebied wordt uitgebreid, waardoor ook binnen het plangebied leefgebied voor beide soorten ontstaat. In het concept Beheerplan Natura 2000 Rijntakken wordt de uiterwaardvergraving Doorwerthse Waard in het kader van Ruimte voor de Rivier expliciet genoemd als project met een mogelijke bijdrage aan het realiseren van de kernopgave ten aanzien van de kwartelkoning en porseleinhoen.

5.2.3 Niet-broedvogels

Voor overwinterende ganzen en andere grasetende watervogels wordt het plangebied minder geschikt als foerageergebied. Momenteel is er binnen het plangebied 24ha geschikt foerageergebied voor de ganzensoorten kolgans en grauwe gans aanwezig in de vorm van (jaarrond begraasd) natuurgasland. Dit ligt echter buiten het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn. Omgerekend naar zogeheten kolgansdagen¹ heeft het plangebied derhalve een draagkracht voor ganzen van 8.280 kolgansdagen. De in totaal benodigde draagkracht voor grasetende watervogels in de Nederrijn bedraagt volgens SOVON 1.874.129 kolgansdagen. De in het gebied aanwezige draagkracht is echter aanzienlijk hoger met 3.091.749 kolgansdagen.

¹ Conform de SOVON-methode *Standaard Rekenmethode grasetende watervogels in de Rijntakken*, SOVON, 2011.

De afname van 8.280 kolgansdagen als gevolg van de herinrichting van de Doorwerthse Waarden leidt derhalve met zekerheid niet tot een significant negatief effect op grasetende watervogels als ganzen, eenden en zwanen. Bovendien komt er in de nieuwe situatie ook weer natuurgrasland in het gebied dat mogelijk geschikt is als foerageergebied voor grasetende watervogels.

Gewastype	Oppvl (ha)	Aantal kgd	Benodigde draagkracht Nederrijn (kgd)	Aanwezige draagkracht Nederrijn (kgd)
Natuurgrasland (jaarrond begraasd)	24	8.280	1.874.129	3.091.749

5.3 Verstoring soorten

5.3.1 Versturende activiteiten

In onderstaande tabel is aangegeven welke werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring van soorten. De exacte plekken waar gewerkt wordt, zijn weergegeven in bijlage 1.

Werkzaamheden	Betreffende soorten	Aard van het effect
Inrichtingswerkzaamheden	- niet-broedvogels	tijdelijk
Struin/wandelpaden	- niet-broedvogels	permanent

5.3.2 Inrichtingswerkzaamheden

Aangezien er in het deel van het plangebied waarin werkzaamheden plaatsvinden geen kwalificerende broedvogelsoorten voorkomen, hoeft vanuit de Nb-wet geen rekening gehouden te worden met het broedseizoen. Aangezien er in het plangebied echter diverse niet-kwalificerende broedvogelsoorten voorkomen, dient vanuit de Flora- en faunawet zo veel mogelijk buiten het broedseizoen van vogels gewerkt te worden. Door buiten het broedseizoen te werken, zullen met name niet-broedvogels tijdelijk worden verstoord als gevolg van de aanlegwerkzaamheden. Dit betreft met name de ganzensoorten kolgans en grauwe gans. Voor andere kwalificerende niet-broedvogelsoorten als kleine zwaan en smient is het plangebied minder geschikt. De werkzaamheden in het plangebied zullen leiden tot enige verstoring van de ganzensoorten kolgans en grauwe gans. De aantallen ganzen die verstoord worden zijn echter niet zodanig groot dat de instandhoudingsdoelstellingen worden aangetast. Bovendien blijkt uit paragraaf 5.2.2 dat er ruim voldoende opvangcapaciteit binnen de uiterwaarden Nederrijn aanwezig is voor watervogels. Van een significante verstoring van kwalificerende niet-broedvogels is derhalve geen sprake.

5.3.3 Struin/wandelpaden

In het plangebied wordt, om de toegankelijkheid van de uiterwaard te vergroten, een onverhard struinpad over het tracé van de huidige zomerkade aangelegd, vanaf het sluiscomplex. Onder de A50 buigt dit pad weer af richting het noorden. Het pad valt dus buiten de begrenzing van Natura 2000. Het voetpad naar de oude veerstoep wordt herbestraat met klinkers. Om de pleziervaart meer mogelijkheden te bieden wordt een kleine passantensteiger aangelegd in of nabij het 'ei van Thijssse'. De wandelpaden in het gebied zijn bedoeld om bezoekers een entree naar de rivier te geven en lopen niet dwars door het gebied.

Omdat het struinpad buiten de begrenzing van Natura 2000 valt, is geen sprake van een significante verstoring van kwalificerende broedvogels in het Natura 2000-gebied. Voor de niet-broedvogels grauwe gans en kolgans die ook buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied foerageren geldt dat als gevolg van de struinpaden enige verstoring kan optreden bij betreding van het gebied in de wintermaanden. Momenteel worden de uiterwaarden echter ook regelmatig betreden. De aanleg van struinpaden reguleert deze betreding juist, waardoor de kans op verstoring in een groter deel van het gebied afneemt. Naar verwachting zullen slechts enkele tientallen wandelaars per dag zich in het netto-plangebied begeven. Bovendien is er zowel in het plangebied zelf als in het gehele Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn voldoende onverstoord geschikt ganzenfoerageergebied aanwezig. De aanleg van enkele struinpaden in het gebied leidt derhalve niet tot een significante verstoring van soorten waarvoor de uiterwaarden Nederrijn als Natura 2000-gebied zijn aangewezen.

6 Conclusie

6.1 Habitattypen

Binnen het plangebied komen geen habitattypen voor waarvoor de uiterwaarden Nederrijn als Natura 2000-gebied zijn aangewezen. Er is derhalve geen sprake van een (significante) verslechtering van de kwaliteit en/of oppervlakte van voor de uiterwaarden Nederrijn aangewezen habitattypen. Bovendien wordt in totaal 3ha nieuw oobos in het gebied gecreëerd, wat ten gunste komt aan het behalen van het instandhoudingsdoel ten aanzien van oobos in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Nederrijn.

6.2 Broedvogels

In de Doorwerthse waarden komen de kwalificerende broedvogelsoorten ijsvogel en oeverzwaluw voor. De nestplaatsen van beide soorten bevinden zich in het deel ten westen van de A50. Hier vinden geen werkzaamheden plaats en treedt geen geluidsverstoring als gevolg van de aanlegwerkzaamheden op. Er vindt derhalve geen aantasting van leefgebied of verstoring van kwalificerende broedvogels plaats. Door de inrichtingsmaatregelen wordt met name het deel van het plangebied ten oosten van de A50 geschikter als leefgebied voor de soorten kwartelkoning en porseleinhoen. Er komen meer plas-dras-situaties en ruigere graslanden waarin beide soorten zich thuis voelen.

6.3 Niet-broedvogels

Voor overwinterende ganzensoorten kolgans en grauwe gans wordt het plangebied tijdelijk minder geschikt als foerageergebied. Momenteel is er binnen het plangebied 24ha geschikt foerageergebied voor kolgans en grauwe gans aanwezig in de vorm van (jaarrond begraasd) natuurgrasland. Omgerekend naar zogeheten kolgansdagen² heeft het plangebied derhalve een draagkracht voor ganzen van 8.280 kolgansdagen. De in totaal benodigde draagkracht voor grasetende watervogels in de Nederrijn bedraagt volgens SOVON 1.874.129 kolgansdagen. De in het gebied aanwezige draagkracht is echter aanzienlijk hoger met 3.091.749 kolgansdagen. De afname van 8.280 kolgansdagen als gevolg van de herinrichting van de Doorwerthse Waarden leidt derhalve met zekerheid niet tot een significant negatief effect op grasetende watervogels. Bovendien komt er in de nieuwe situatie ook weer natuurgrasland in het gebied dat mogelijk geschikt is als foerageergebied voor grasetende watervogels.

De werkzaamheden in het plangebied zullen leiden tot enige verstoring van de kwalificerende niet-broedvogelsoorten kolgans en grauwe gans. De aantallen die verstoord worden zijn niet zodanig groot dat de instandhoudingsdoelstellingen worden aangetast. De werkzaamheden zijn tijdelijk en bovendien blijkt uit paragraaf 5.2.2 dat er ruim voldoende opvangcapaciteit binnen de uiterwaarden Nederrijn aanwezig is voor kwalificerende niet-broedvogels. Van een significante verstoring van kwalificerende niet-broedvogels is derhalve geen sprake.

Ook de aanleg van struipaden in het gebied leidt niet tot een significante verstoring van de soorten kolgans en grauwe gans. Momenteel worden de uiterwaarden ook regelmatig betreden. De aanleg van struipaden reguleert deze betreding juist, waardoor de kans op verstoring in een groter deel van het gebied afneemt. Naar verwachting zullen slechts enkele tientallen wandelaars per dag zich in het netto-plangebied begeven. De aanleg van enkele struipaden in het gebied leidt derhalve niet tot een significante verstoring van soorten waarvoor de uiterwaarden Nederrijn als Natura 2000-gebied zijn aangewezen.

² Conform de SOVON-methodiek *Standaard Rekenmethodiek grasetende watervogels in de Rijntakken*, SOVON, 2011.

6.4 Cumulatie

Bij de provincies Gelderland en Utrecht en het ministerie van EL&I is een overzicht van de recent verleende Nbwet-vergunningen opgevraagd om eventuele cumulatieve effecten in beeld te brengen. Uit deze gegevens blijkt dat tussen 2007 en 2011 enkele Nbwet-vergunningen zijn verleend voor projecten in de uiterwaarden van de Nederrijn met beperkte negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en soorten. In totaal is ca. 45 ha leefgebied voor ganzen en de kleine zwaan verloren gegaan en 5,5 ha leefgebied van enkele eendensoorten en de broedvogelsoort ijsvogel. Op basis van deze gegevens kan geconcludeerd worden dat de herinrichting van de Doorwerthse Waarden ook in cumulatie met andere projecten in de uiterwaarden van de Nederrijn niet tot significant negatieve effecten leidt.

6.5 Conclusietabel

In onderstaande tabel zijn de eindconclusies van deze passende beoordeling weergegeven voor de aspecten waarop negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden.

Aspect	Ingreep	Negatief effect?	Significant negatief effect?
Verlies ganzen-foerageergebied	Uiterwaarden-vergraving	Ja, (tijdelijk) verlies 24ha foerageergebied	Nee, het verlies vindt plaats buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied en bovendien is in de uiterwaarden van de Nederrijn ruim voldoende opvangcapaciteit beschikbaar
Verstoring wintervogels	Aanleg-werkzaamheden	Ja, (tijdelijk) extra verstoord gebied	Nee, in uiterwaarden Nederrijn is ruim voldoende opvangcapaciteit beschikbaar
Verstoring wintervogels	Aanwezigheid recreanten op struinpaden	Ja, mogelijk enige verstoring	Nee, zowel binnen het plangebied als in andere delen van de uiterwaarden Nederrijn is ruim voldoende opvangcapaciteit beschikbaar

Bijlage 1

Kaart werkzaamheden Doorwerthse Waarden

